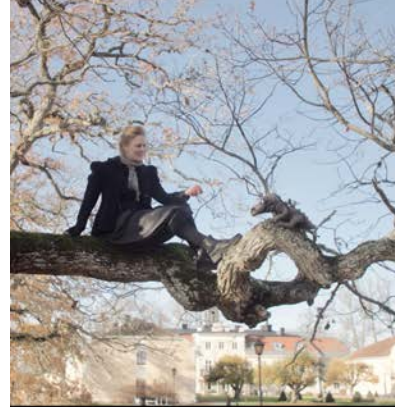

Lärarhandledning: Esmeralda och draken

Om Föreställningen Esmeralda och draken

Esmeralda och draken är en barnteater med musikinslag som på barnens villkor tar upp frågor kring hållbar utveckling och de globala målen. Föreställningen är utvecklad av Långsjö teater och Ecorado på uppdrag av Sida, som är den myndighet i Sverige som ansvarar för globalt utvecklingsarbete och bistånd.

Esmeralda och draken består av en föreställning som kan delas upp i kortare småföreställningar som alla tar upp olika teman kopplat till hållbar utveckling. Småföreställningarna kan ses fristående eller tillsammans. Föreställningen utgår från barnens funderingar och till föreställningar finns i denna lärarhandledning massor med inspiration på hur man kan arbeta vidare kring föreställningarna i klassrummet. Det går också att skraddarsy olika småföreställningar till en föreställning som passar för en viss barngrupp, exempelvis utifrån teman gruppen redan arbetat med, eller frågor som barnen visat intresse för.

Föreställningen sätts upp av Långsjö teater och kan bokas inom ramen för skapande skola. Att göra så ger förstås den största upplevelsen för barnen. Men för att göra föreställningen mer tillgängliga för fler barn och skolor, även de som inte har möjlighet att boka en fysisk föreställning, så finns små kortfilmer med Esmeraldas funderingar tillgängliga online på Lärarikets hemsida. Dessa är fristående och går att se utan att ha sett föreställningen. De går också att se som ett komplement till att gå på den fysiska föreställningen.

Allmänt om materialet och handledningens upplägg

Lärarhandledningen består av två delar - en del med övningar och inspiration kring hur man kan arbeta med föreställningarna och frågor om hållbar utveckling i klassrummet och en del med mer bakomliggande information och läroplanskopplingar.

Inspiration för att arbeta med föreställningarna i klassrummet

Att använda teater i undervisningen

Teater är ett inspirerande arbetssätt. Både att se teater och göra egna föreställningar. Här i detta avsnitt av lärarhandledningen tas upp både hur man kan fördjupa erfarenheterna från att ha sett Esmeralda och draken och också hur man kan arbeta med att låta barnen själva göra små teaterföreställningar.

Att använda fantasi för att utforska verkligheten

Esmeralda och draken är en fantasifull föreställning. Trots att den är skapad för att jobba med väldigt verkliga frågor i form av de globala målen. Genom att använda fantasi så uppmuntras barnen att tänka utanför boxen och att på ett lekfullt sätt reflektera kring svåra ämnen. Draken i föreställningen blir en samtalspart som kan förhålla sig neutral till dessa stora globala frågor, eftersom draken inte är mänsklig. Draken väcker också sympati och nyfikenhet. Genom att använda en sådan karaktär uppmuntras barnen att tänka på vår värld med ett utifrånperspektiv vilket kan väcka tankar kring mänskliga beteenden. Draken blir en guide genom föreställningen.

Övningar kopplade till föreställningen

Här ges förslag till olika övningar kopplade till föreställningen. För att arbeta med dessa övningar behöver barnen i någon form ha sett någon form av föreställningen.

Rita bilder inspirerade av föreställningen

Tidsåtgång: Ca 30 min

Material: Papper, pennor, kriter, vattenfärger

Utförande:

Prata tillsammans med barnen om föreställningen och vad de upplevt. Låt barnen rita bilder inspirerade av föreställningen. Kanske bilder av draken Sebastian, Esmeralda, den flygande mattan, harpan och så vidare.

Gör en utställning av alla bilder, skriv gärna små texter till.

Reflektera tillsammans

Tidsåtgång: Ca 30 min

Material: eventuellt blädderblock eller tavla, bilder barnen ritat från föreställningen.

Utförande:

Prata tillsammans med barnen om föreställningen och vad de upplevt. Om ni gjort övningen med att rita bilder så utgå gärna från dessa bilder i reflektionen.

Frågor att reflektera kring föreställningen tillsammans med barnen. Skriv gärna ner barnens tankar. Dessa kan sedan sättas upp på väggen. Ni kan tillsammans titta på hela eller delar av det inspelade materialet som utgångspunkt i reflektionerna om ni inte har haft möjlighet att se föreställningen fysiskt.

Låt barnens egna frågor och funderingar styra reflektionen men här finns inspiration på lite frågor ni kan reflektera kring tillsammans:

Vad som hände:

- Vad hände under föreställningen?
- Vilka saker fanns på scenen? (matta, harpa, äpplen, draken) Vad hände med de sakerna under föreställningen?
- Vem var Esmeralda? Vad tyckte ni om henne?
- Vem var Sebastian? Vad tyckte ni om honom?
- Vad tyckte ni om föreställningen?

Känslor:

- Vad kände ni när ni såg föreställningen? (roligt, läskigt, tråkigt, spännande osv)
- Vad kände Esmeralda? Var hon glad/ledsen/blyg/rädd/trött osv? Vad var det som fick henne att känna så?
- Vad kände Sebastian? Var han glad/ledsen/blyg/rädd/trött osv? Vad var det som fick honom att känna så?

Budskap

- Vad handlade teatern om?
- Vilka är de viktigaste sakerna vi lärde oss av teatern?
- Vad var det för problem Esmeralda tyckte fanns i världen?
- Hur kunde man lösa dom problemen?

Göra en egen flygande matta

Tidsåtgång: Ca 60 min, varerande

Material: Lakan, textilfärg, penslar eller textilpennor

Utförande:

I den här övningen får eleverna göra en egen flygande matta. Tanken är att det görs som en klassaktivitet, eventuellt kan man behöva dela upp barnen i mindre grupper där några barn i taget får rita på lakanet så att det inte blir så rörigt.

Lättast kan vara att lägga lakanet på golvet när ni dekorerar. Se till att ha underlägg så att inte golvet missfärgas.

Ta ett lakan, berätta att ni ska göra en stor flygande matta som hela barngruppen får plats på. Fråga och diskutera med barnen kring den flygande mattan i föreställningen, hur de fick den att flyga. Berätta att Esmeralda och draken har lärt dig de magiska orden som får mattor att bli flygande mattor.

Säg att ni ska dekorera mattan med saker som har med de globala målen att göra. Börja med att tillsammans måla streck på lakanet så att det bildas 3x6 rutor. Varje ruta blir ett av de 17 globala målen, i sista rutan kan alla barnen få skriva sitt namn och klassens/gruppens namn.

Dela upp så att barnen i mindre grupper får dekorera och numrera rutorna enligt de globala målen. Låt barnen själva få välja motiv kopplade till de globala målen. Diskutera gärna med barnen kring vad som passar att måla så blir det en inlärningssituation där man t ex kan resonera kring t ex vad man kan rita för att visa hållbar energi (vindkraftverk, solpaneler, lampa osv). Alternativt kan de öva på att måla av symbolerna från globala målens ikoner om det passar bättre.

L å t

mattan torra. När mattan är färdig, låt alla hålla varandra i handen och stå i en cirkel på/runt mattan. Låt alla barnen i kör säga "flyg matta flyg" medan ni vandrar runt ett varv i cirkeln. Säg att nu har ni laddat mattan med magisk flygenergi. Häng sedan gärna upp den på väggen som dekoration. Mattan kan användas i övningen *Flyga med mattan* som beskrivs här nedan.

Tips och idéer

Man kan också göra en enklare matta som eleverna får dekorera mer efter eget huvud. Eller varför inte måla drakar eller något annat motiv kopplat till föreställningen.

Flyga med mattan

Tidsåtgång: Ca 30 min

Material: Antingen mattan från övningen *Göra en egen flygande matta* eller använd en annan stor matta där hela barngruppen får plats.

Utförande:

Bred ut mattan på golvet. Låt alla barnen sätta sig med dig på mattan, gärna i en ring om det går. Be alla barnen tänka på något hoppfullt ord. Låt alla säga varsitt hoppfullt ord. Därefter säger alla i kör "flyg matta flyg".

Berätta sedan "oj, nu lyfter mattan, titta vi flyger högt över Sverige! Beskriv sedan och fantisera tillsammans med barnen om vad ni ser när ni flyger. Här följer lite förslag, hitta gärna på egna flygresor. Ta gärna med lite saker som du kan visa upp och prata om.

Energiresan

Berätta att du ser hur ni flyger ut över havet vid Danmark, och där ser ni massa vita snurror i vattnet. "Titta där! Ser ni snurrorna, vad kan det vara?" (om det behövs för att hjälpa barnens fantasi kan du ha med en bild, antingen utskrivnen eller t ex på projektor som föreställer det ni flyger över). -"Vad kan det vara?". Låt barnen komma fram till att det är vindkraftverk. Ha gärna med en liten enkel vindsnurra och visa och prata om hur de funkar.

Flyg vidare. Börja hosta. "Oj vi flyger visst över några skorstenar som bolmar ut rök i nordtyskland." Prata om att här eldar de kol och olja. Och att det släpper ut massa gaser som gör att planeten blir för varm.

Flyg över fler energislag, ex hus i Indien med solceller på taket. Ett stor damm och vattenkraftverk i Kina osv. Prata om hur energin skapas och att den behövs för att tända lampor, värma hus etc. Om ni har sådant, ha gärna med och visa upp ex en solcellsdriven lampa, en vindsnurra eller kanske till och med en liten ångmaskin.

När ni känner er klara, flyg tillbaka och säg att nu har vi landat i klassrummet igen. Alla barnen tar varandra i händerna och säger "Tack för flygturen snälla matta" sen kliver ni av mattan.

Djuresan

Flyg till olika platser i världen och prata om olika djur. Exempelvis koalor i australiens eucalyptusskogar, pandor som äter bambu i kina, papegojor i amazonas djungel, en val utanför antarktis kust osv. Prata om de olika djuren, vilka djur som äter vilka, vad utrotningshotad innebär och sådant. Ha gärna med små miniatyrer av djuren som du kan hålla upp när du pratar.

När ni känner er klara, flyg tillbaka och säg att nu har vi landat i klassrummet igen. Alla barnen tar varandra i händerna och säger "Tack för flygturen snälla matta" sen kliver ni av mattan.

Tips och idéer

Det går utmärkt att hitta på resor om vad som helst och använda mattan till alla möjliga teman. Skriv gärna ett litet kort manus med stolpar innan kring vad resan ska handla om och ha gärna med några små saker att visa upp när ni reser med mattan.

Brev till Draken

Tidsåtgång: Ca 30 min

Material: Papper och pennor. Gärna en liten låda som kan fungera som brevlåda.

Utförande:

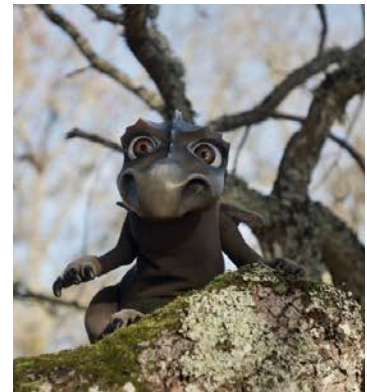
Denna övning är ett sätt att stimulera skrivande och reflektioner genom att använda draken Sebastian som låtsaskompis och mottagare av breven.

Börja gärna övningen med att det har kommit ett brev från Sebastian (skriv av, skriv ut eller hitta på ett eget brev)

“Hej alla barn!

Vi träffades ju för ett tag sedan. Som ni vet är jag en ganska blyg drake. Därför gillar jag att skriva brev. Ännu mer gillar jag att få brev. Snälla kan inte ni skriva brev till mig?

En brevlåda kan byggas genom att t ex ta en låda för kopieringspapper eller en skokartong, klä in den med papper och gör en skåra i locket där breven kan stoppas in.

Förslag på brev från draken

Om globala målen:

“Hej alla barn! Jag har hört att det finns något som heter globala mål. Men jag förstår inte vad det är. Kan ni berätta för mig om målen? Varför finns dom?
Hälsningar Sebastian”

Om fattigdom och hunger:

“Hej alla barn! Vi flög med mattan över massa länder. Då såg jag att många människor såg ut att ha ont om mat. Många bodde också i trasiga hus och hade ont om något som verkar kallas pengar. Esmeralda förklarade att människorna var fattiga. Det verkar inte bra. Har ni några idéer på hur man kan hjälpa så att ingen ska behöva vara fattig?
Hälsningar Sebastian”

Om hälsa:

“Hej alla barn! Jag har blivit eländig och kan inte spruta eld för nosen är full med slem! Esmeralda säger att jag nog har blivit förkyld. Att jag är sjuk. Tydligen blir människor sjuka

ibland. Hur kan man göra för att bli frisk? Esmeralda pratade om något som hette medicin och sjukhus, vad är det och varför behövs det?”

Om innovationer:

“Hej alla barn! Tänk vad ni människor är fiffiga! Så många uppfinningar ni har hittat på! Igår höll vi på att krocka med ett flygplan. Och veckan innan flög vi över en stor fabrik med massa maskiner. Det finns tydligen nått som heter robotar också. Uppfinningar verkar bra tycker jag, för de kan användas till att göra världen bättre. Kan inte ni hitta på några smarta uppfinningar som skulle behövas? Och rita av dom och skicka till mig? I framtiden blir nog ni fiffiga uppfinnare!

Hälsningar Sebastian”

Tips och idéer

Man kan gärna göra detta till en återkommande aktivitet med brevväxlingen mellan barnen och draken. Övningen kan kopplas till många olika teman och man kan också använda metoden för att låta draken Sebastian ge barnen uppdrag, peppa och informera inför en utflykt och liknande. Varför inte låta barnen hitta brev från Sebastian på oväntade ställen som i ett träd eller som flaskpost?

Göra egna drakar

Tidsåtgång: Ca 80 min, gärna uppdelat på flera tillfällen

Material: strumpor (1 strumpa/elev, köp gärna second hand), tygbitar och annat att dekorera strumporna med, knappar eller plastögon. Pysselmaterial exempelvis tygbitar, garn, pärlor etc. Nål och tråd eller textillim.

Utförande:

I föreställningen finns draken Sebastian som är en handdocka. I denna övning får eleverna göra egna handdockor som sedan kan användas för att göra föreställningar och leka med.

Berätta att eleverna ska få göra egna drakar/fantasifigurer. Ha gärna en strumpfigur förberedd för att visa hur de kan se ut. Ge eleverna varsin strumpa och plocka fram resten av pysselmaterialiet.

Hjälp eleverna att skapa varsin egen sockfigur. Tänk på att det kan behövas mycket hjälp att sy om nål och tråd ska användas för att t ex fästa knappögon.

Tips och idéer

På youtube finns massa inspiration och instruktionsfilmer på hur man gör strumpfigurer, sök på sock puppet.

Använd gärna sockfigurerna till att göra egna små teaterföreställningar, låt barnen vara med och skriva manus och filma gärna föreställningarna.

Låt barnen skriva texter om sina sockfigurer. Det kan bli fina fantasihistorier om vem sockfiguren är, vad den heter och var den kommer ifrån. Rita gärna också av sockfigurerna.

Gör gärna en utställning med alla barnens sockfigurer. Figurerna kan gärna också läggas i en leklåda.

Gör en sång om Esmeralda och draken

Tidsåtgång: Ca 40 min

Material: papper och penna eller blädderblock för att skriva ner texten. Gärna musikinstrument.

Utförande:

Gör en sång tillsammans med barnen. I den här övningen ges möjlighet att reflektera över föreställningen, samtidigt får barnen arbeta med musik, rim och text.

Börja med att reflektera lite tillsammans med barnen kring föreställningen. Skriv upp några nyckelord på tavlan. Prata om att Esmeralda sjöng och spelade för draken Sebastian. Berätta att ni nu ska göra sång om Esmeralda och draken. Detta kan göras på flera olika sätt (se tips och idéer). Skriv gärna tillsammans upp ord som rimmar på nyckelorden.

Förslag på rim:

Globala mål - hål - skål

Draken -vaken - haken - saken

Flygande matta - skatta - fatta - natta

Sebastian - vann - han - hann

Förslag på hur låtarna kan bli:

Esmeralda flög på en matta

Hon ville få alla att fatta

Att alla i världen ska

Få äta, sova och ha det bra

Plötsligt kom där draken

Draken som var vaken

Som hette Sebastian

Snäll och blyg var han!

Tips och idéer

Filma eller skriv gärna ner sången och skicka till Sebastian (se övningen Brev till draken).

Beroende på hur gamla barnen är kan de få göra egna sånger i smågrupper och själva rimma, eller så gör ni en sång tillsammans i hela gruppen.

Sjung gärna sången tillsammans vid flera tillfällen som ett sätt att påminna er om föreställningen. Skriv också gärna upp sångtexten/sångtexterna och sätt upp på väggen.

Känns det krångligt med att sjunga texterna som sånger kan barnen göra det som dikter istället. Skriv gärna ner dem fint i så fall och måla bilder till varje dikt.

Vill man göra det mer avancerat kan man göra olika små sånger/dikter om de olika globala målen.

Allmänna övningar om hållbar utveckling och de globala målen

Här är några tips på mer allmänna övningar kopplade till globala målen och föreställningens tema.

Vad är de Globala målen

Låt barnen få arbeta med de globala målen. Skriv gärna ut och använd de ikoner som finns för att kunna diskutera målen med barnen.

- Vad symboliserar bilden?
- Varför är detta viktigt?
- Hur kan man uppnå dethär målet?

Koppla gärna också till föreställningen:

- dök något av målen upp?
- Hur tog målen upp?

Låt gärna eleverna rita egna bilder och reflektioner kring målen. Man kan t ex dela upp gruppen så de får arbeta t ex i par kring varsitt mål genom att rita bilder och liknande. Sedan kan det eleverna gjorts sättas ihop till en liten hållbarhetsutställning eller en liten bok med alla mål.

Skriv gärna också ut och sätt upp bilderna på målen i klassrummet.

Mer inspiration kring hur man kan arbeta med globala målen hittas på globala målens hemsida.

Där finns massor med övningar:

<https://www.globalamalen.se/skola/skolmaterial/>

Vill man fördjupa sig ännu mer så har Ecorado och Lärariket (som varit med och utvecklat Esmeralda och draken) också gett ut ett läromedel med sagobok, pysselbok, lärarhandledning och affischer. Läromedlet är anpassat för grundskolan men många av pysslen, övningarna och boken kan användas även för barn i förskoleåldern. Läromedlet finns gratis online och det går också att beställa i fysisk form. Materialet heter Uppdrag jorden och hittas här:

<http://www.laroriket.com/globalamal/>

Skolspaningen

Utifrån varje mål kan ni jobba med en skolspaning. På vilket sätt är skolan/förskolan en del av problem och lösning när det gäller varje mål. Slängs det mat i matsalen, källsorterar man osv. Gör listor tillsammans med barnen på vad som redan görs hållbart på skolan och vad som är mindre hållbart.

Call to action!

Tillsammans med barnen kan ni försöka att göra både skolan/förskolan och världen lite mer hållbar. Detta kan göras på många sätt, här är några förslag:

- Håll dagsverkesdag där barnen får samla pengar till något hållbarhetsprojekt
- Låt barnen hjälpa till att tillverka källsorteringskärl att ha i klassrummet
- Försök minska matsvinnet i matsalen - visa gärna för barnen hur mycket som slängs varje dag och hur mycket mindre det blir av att ni hjälps åt att slänga mindre.
- Odlar egna grönsaker på skolgården som ni sen kan äta
- Skaffa ett fadderbarn till klassen eller annat fadderprojekt
- Brevväxla med skolor i andra länder
- Plantera ett klassträd på skolgården
- Bygg bi-vattenstationer (instruktioner är lätta att hitta på nätet)
- Bygg och sätt upp fågelholkar
- Använd second hand
- Second hand pyssel - pyssla med gammalt material och annat som annars skulle ha slängts.
- Låt barnen få möta och samtala med flyktingar/nyanlända.
- Plocka bär och växter i naturen som ni kan äta. T ex göra chips av björklöv.
- Låt barnen förbereda en show om En hållbar värld som sedan kan hållas inför andra klasser, föräldrar eller på exempelvis asylboende, förskola eller äldreboende i samhället.

Pedagogiska reflektioner och kopplingar till styrdokument

I denna del av lärarhandledningen görs tydliga kopplingar till styrdokumentet och här presenteras även bakomliggande pedagogiska tankar och reflektioner kring att arbeta med barn kring hållbar utveckling samt att använda teater och upplevelsebaserat lärande i undervisningen.

Allmänt om globala målen

Globala målen är framtagna av FN. De utgör delar av en helhet, där målen ska samverka för att förbättra villkoren för mänskligheten. Målen är en vidareutveckling av det som tidigare var milleniemålen.

Globala målen handlar om hållbar utveckling och berör både miljö, ekonomi och sociala frågor.

FNs generalförsamling har antagit målen och stort arbete läggs på att uppnå dem. Målen löper fram till 2030.

Det finns 17 globala mål:

1. Ingen fattigdom
2. Ingen hunger
3. Hälsa och välbefinnande
4. God utbildning åt alla
5. Jämställdhet
6. Rent vatten och sanitet
7. Hållbar energi för alla
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringen
14. Hav och marina resurser
15. Ekosystem och biologisk mångfald
16. Fredliga och inkluderande samhällen
17. Genomförande och globalt partnerskap

På globala målens hemsida kan man läsa mer om målen: <https://www.globalamalen.se/>

Där finns också mer övningar, fakta och inspiration.

De globala målen är många och dessutom innehåller de många krångliga ord. Här kan det vara bra att antingen istället prata mer allmänt om hållbar utveckling eller att jobba med barnen kring vad målen faktiskt betyder. Det viktiga är ju inte ordet innovation utan snarare att smarta uppfinningar kan hjälpa till att göra livet bättre.

För alla de globala målen finns ikoner. Dessa kan man använda för att prata om.

Kopplingar till läroplaner

Läroplaner och styrdokument ger mycket stöd för att arbeta kring hållbar utveckling. Detta gäller både i vad man gör med eleverna men också hur hela verksamheten struktureras. Esmeralda och draken, både föreställningen och lärarhandledningen, baseras på styrdokumentet. I detta avsnitt ges exempel på kopplingar.

Kopplingar till grundskolans läroplan

Läroplanen för grundskolan ger mycket stöd för att arbeta med globala frågor och de globala målen. Föreställningen och lärarhandledningen är utformad efter läroplanen och skolans övriga styrdokument. Nedan har vi samlat några utdrag ur läroplan och kursplaner kopplade till frågor som detta föreställningen berör och arbetar utifrån.

Exempel på kopplingar till läroplanen

Mänskliga rättigheter, jämställdhet

“Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egen värde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.”

Lgr2011 (reviderad 2017)

Miljöperspektiv

“Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.”

Internationellt perspektiv

“Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt förbereda för att leva i ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.”

Etiskt perspektiv

“Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själv och andra.”

Färdigheter kring mänskliga rättigheter, miljö och medmänsklighet

“Skolans mål är att varje elev:

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön, som miljön i ett vidare perspektiv. [...]
- har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,
- har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling,
- har fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället”

Kopplingar till förskolans läroplan

Även förskolans läroplan ger mycket stöd för att arbeta med globala frågor och de globala målen. Det kan göras mer spontant eller mer uppstyrt och precis som i föreställningen ska barnens lekfullhet och nyfikenhet vara i fokus.

Grundläggande värden i förskolan

“Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.”

“Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor.”

Utbildningen ska genomföras i demokratiska former och lägga grunden till ett växande intresse och ansvar hos barnen för att aktivt delta i samhället och för en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. Både ett långsiktigt och globalt framtidsperspektiv ska synliggöras i utbildningen.

Personalens ansvar

“Var och en som verkar i förskolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och verka för en hållbar utveckling.”

Empati och medkänsla

“Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation.”

Skapande och estetisk verksamhet

“Barnen ska ges tid, rum och ro till eget skapande. De ska få möjlighet att utforska, reflektera kring och beskriva sin omvärld. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att uppleva, gestalta och kommunicera genom olika estetiska uttrycksformer som bild, form, drama, rörelse, sång, musik och dans. Detta innebär att barnen ska få möjlighet att konstruera, forma och skapa genom att använda olika material och tekniker, såväl digitala som andra.”

Hållbar utveckling

“En positiv framtidstro ska präglade utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig.”

“Utbildningen ska ge varje barn möjligheter att utforska, ställa frågor och samtala om företeelser och samband i omvärlden och på så sätt utmana och stimulera deras intresse för hälsa och välbefinnande samt för hållbar utveckling.”

Frågor med SNI-koppling

“Utbildningen ska ta tillvara barnens nyfikenhet samt utmana och stimulera deras intresse för och kunskaper om natur, samhälle och teknik.”

Allmänt om undervisning för hållbar utveckling

Hållbar utveckling

SNI - samhällsvetenskapliga frågor med naturvetenskapligt innehåll

Många av de globala målen är ämnesövergripande till sin natur. Det handlar om miljö, teknik, politik, ekonomi. Det finns många bra metoder för att arbeta med denna typ av samhällsvetenskapliga frågor med naturvetenskapligt innehåll (SNI).

Skolverket skriver om SNI:

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/no-amnen/tema-naturvetenskap/samhallsfragor-1.168773>

Som lärare och pedagog kan man behöva läsa på och även röra sig utanför sin komfortzon. Är man mer samhällsorienterad kan de naturvetenskapliga aspekterna kännas utmanande att undervisa kring och tvärtom.

Ämnesövergripande arbete

Globala målen lämpar sig utmärkt för kollegial samverkan och ämnesövergripande samarbete.

Dels kan olika mål beröras i olika ämnen. Målet om hälsa kan man arbeta med inom ämnet idrott och hälsa. Ekosystem och biologisk mångfald kan man arbeta med i NO. Innovation och infrastruktur i teknikämnet, fattigdomsmålet i samhällskunskapen osv.

Det går också att jobba med samma mål i olika ämnen. På så sätt ges eleverna en mer helhetsbild.

Det finns mycket stöd i forskning för att kollegialt samarbete gynnar elevernas inläring.

Värdegrundsövningar

Värdegrundsövningar kan genomföras på många sätt. Centralt är att man genom olika övningar skapar tillfällen för reflektion och diskussion kring värderingsfrågor. Det är viktigt att de struktureras på ett sådant sätt att det inte finns givna rätt och fel eller moraliska pekpinningar.

Klassiska värdegrundsövningar är 4-hörn, heta stolen och linjeövningar.

Att jobba med svåra frågor med barn

Barn har mycket funderingar om världen, kring rättvisa, krig, fattigdom mm. Detta material är utformat för att ge utrymme att på ett faktabaserat sätt ta sådana frågor med barn. Det är viktigt att informera och vara ärlig, samtidigt som det är viktigt att inte skrämma upp barnen i onödan.

Utgå från barnens frågor

En generell regel när det gäller att samtala om svåra och tunga ämnen med barn är att utgå från deras egna frågor och funderingar. Vad ett barn tycker känns viktig att veta är inte nödvändigtvis samma saker som vi vuxna skulle tänka var det naturliga att fokusera på. Genom att hela tiden utgå från det barnen vill veta så ger man dem så mycket information som de själva efterfrågar och minskar på så sätt risken att de känner sig överväldigade. Bland barn finns ofta en stor nyfikenhet och frågvishet som kan kanaliseras för att bygga upp undervisning kring svåra frågor.

Positivt fokus

Det finns mycket hemskheter i världen, krig, klimatförändringar, fattigdom, sjukdomar etc. Att få kännedom om dessa missförhållanden kan skapa en känsla av hopplöshet och ledsenhet, särskilt hos barn. Man behöver inte nödvändigtvis undanhålla all jobbig information. Däremot är det viktigt att också prata om det positiva och om möjligheter. Att ge en känsla av att det går att förändra och förbättra. Exempelvis att jo visst, det finns massa människor som lever i extrem fattigdom i världen och det är på många sätt fruktansvärt, men det är allt färre för varje år som lever i extrem fattigdom, tack vare stort globalt engagemang.

Reflektioner

Ge eleverna tid att reflektera kring svåra frågor. Ta gärna upp samma ämne flera gånger, exempelvis fattigdom. Det kan också vara bra att bearbeta en svår fråga på många olika sätt, som kan väcka olika tankar och reflektioner. Detta material är utformat som ett smörgåsbord av

olika sätt att jobba med frågorna, exempelvis genom läsning, pyssel, värdegrundsövningar etc.

Öva empati

När man pratar t ex olika livsvillkor i världen är det lätt hänt att skapa ett vi och dom. T ex Vi i Sverige och Dom i fattiga länder. Det är viktigt att snarare skapa en vi-tillsammans-känsla. I detta material jobbar vi t ex med att barnen känner igen sig och kan identifiera sig med olika karaktärer runt om på jorden och att dessa karaktärer är mångbottnade. En person som lever i extrem fattigdom är till exempel inte bara fattig som sin enda identitet utan har också drömmar och intressen som alla andra. Mycket i materialet syftar just till att väcka barnens empati och att de känslomässigt ska få en känsla för varför mänskliga rättigheter och bättre livsvillkor för alla är viktigt. Genom att sätta sig in i frågor som "Hur skulle det kännas om jag hade det så?" får barnen öva på att ta andras perspektiv och bredda sin förståelse för människors olika villkor.

(Bilder i handledningen:

Långsjö teaters egna bilder

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sock-puppet.jpg>

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Harp_Illustration.svg

globalamalen.se)